Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, Miika Ruokonen

Nedre Gloms

RAKENNUSTEN LEPAKKOTARKASTUS VUONNA 2021

Johdanto

Nedre Glomsin asumattomat, historiallisesti arvokkaat rakennukset on tarkoitus kunnostaa ja ottaa käyttöön. Kaava-alueelta laadittiin luontolausunto, jonka maastotöissä todettiin rakennusten olevan soveltuvia lepakoiden päiväpiiloiksi tai jopa lisääntymispaikaksi. Tästä syystä rakennuksissa päätettiin tehdä sisätilojen tarkastus.

Toimeksiannon lepakkotarkastuksesta antoi kaavoitusinsinööri Miika Ruokonen Espoon kaupungin kaupunkisuunnittelukeskuksesta. Työn tavoitteena oli selvittää, onko kaava-alueen kahdessa hirsirunkoisessa autiossa rakennuksessa lepakoiden päiväpiiloja tai lisääntymisyhdyskuntaa. Lausunnon on laatinut FM Anu Luoto, Luontotieto Keiron Oy:stä.

Kuva 1 Päärakennuksen vintillä on näkyvissä vanha paanukatto, joka tarjoaa hyviä piilopaikkoja lepakoille. Kattorakenteet on verhottu sisältä valkoisella muovilla.

Menetelmät

Molempien rakennusten sisätilat tarkastettiin 23.7.2021. Sisätiloista havainnoitiin mahdollisesti siellä päiväpiilossa olevia lepakoita sekä etsittiin lepakoiden ulostepapanoita. Tarkastuksen aikana mukana oli myös lepakkodetektori, mahdollisten ääntelyhavaintojen varalta. Sisätilojen lisäksi rakennusten seinänvieret käytiin läpi ulkoapäin ja etsittiin myös sieltä lepakon papanoita. Samalla havainnoitiin mahdollisia päiväpiiloja ja kulkureittejä rakennuksiin.

Sisätilatarkastuksen yhteydessä rakennusten pihapiiriin jätettiin kaksi passiividetektoria: toinen sijoitettiin päärakennuksen edustalle ja toinen sivurakennuksen kulmalle. Laitteiden sijainti selviää

kuvasta 1. Ulosjätettyjen detektorien avulla oli tarkoituksena saada yleiskuva lepakoiden esiintymisestä rakennusten lähistöllä. Passiivilaitteet olivat alueella 23.7.-9.8.2021. Laite 1 oli käynnissä koko seurantajakson ajan, mutta laitteeseen 2 oli tallentunut viimeiset havainnot 30.7. paristojen tyhjenemisen vuoksi.

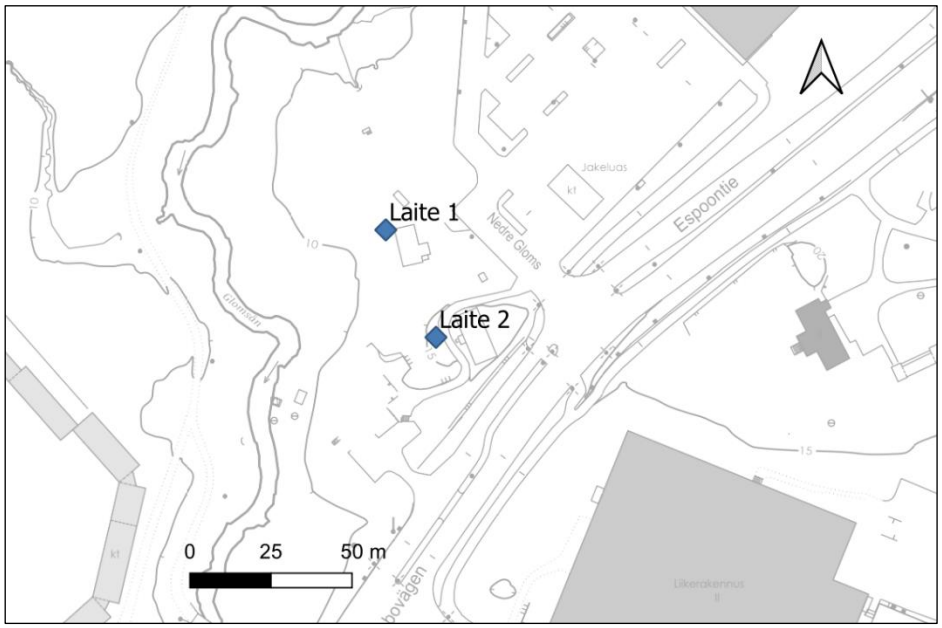

Kuva 2 Passiivilaitteiden sijainti Nedre Glomsin pihapiirissä.

Kuva 3 Laite 2 sijaitsi päärakennuksen edessä kasvavassa vaahterassa.

Tulokset

Rakennusten sisätilojen tarkastuksissa ei tehty havaintoja lepakoiden esiintymisestä sisätiloissa. Myöskään ulkoseinien vierustoilta ei löytynyt ulostepapanoita. Molemmat hirsirakenteiset rakennukset todettiin kuitenkin erittäin hyvin lepakoille soveltuviksi paikoiksi, joiden seinä- ja kattorakenteissa on runsaasti lepakoille sopivia koloja ja rakosia.

Molempiin ulos sijoitettuihin passiividetektoreihin oli havainnointijakson aikana tallentunut lepakoiden yliäänipulsseja. Havaintoja on tallentunut pohjanlepakoista sekä siippalajista. Siippoja ei ole mahdollista erotella tarkemmin lajilleen. Taulukosta 1 selviää havaintominuuttien määrät.

Taulukko 1 Laitteisiin tallentuneet havaintominuutit

Laji/Laite	Laite 1	Laite 2	Yhteensä
Pohjanlepakko	11	65	76
Siippalaji	6	60	66
Yhteensä	*17*	*125*	*142*

Ensimmäiset havainnot ovat tallentuneet molempiin detektoreihin noin tunti auringonlaskun jälkeen tai myöhemmin. Myös aamun havainnot ovat yli tunti ennen auringonnousua.

Laitteessa 1 havaintojen määrä oli vähäinen ja havaintoja ei ollut jokaiselta yöltä. Enimmillään lepakoita on lentänyt laitteen läheisyydessä neljän minuutin aikana. Laitteeseen 2 tallentuneet havainnot jakautuvat tasaisesti koko seurantajaksolle. Vähiten havaintoja on ensimmäiseltä yöltä 23.–24.7., jolloin lepakoita on lentänyt laitteen läheisyydessä 9 minuutin aikana. Eniten havaintoja on kertynyt 28.–29.7. yönä, jolloin havaintominuutteja on kertynyt 37 kappaletta.

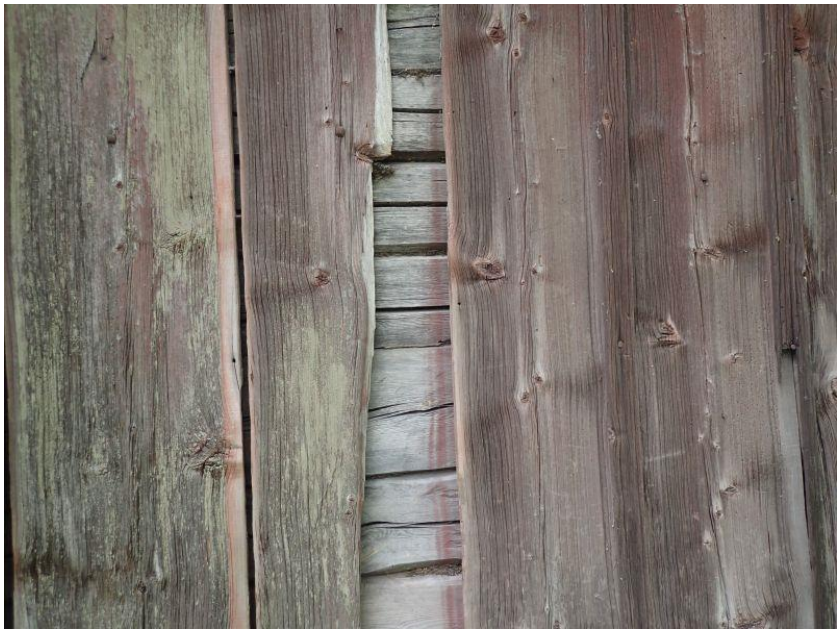

Kuva 4 Päärakennuksen hirsien ja leveiden ulkoverhouslautojen väliin mahtuu hyvin lepakoita päivehtimään.

Johtopäätös

Nedre Glomsiin tehdyssä rakennusten sisätilatarkastuksessa ei havaittu merkkejä lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikasta. Molemmissa rakennuksissa on kuitenkin runsaasti mahdollisia piilopaikkoja, joita ei voida tutkia ilman rakenteiden avaamista. Talojen pihapiirissä liikkuu lepakoita yön aikana saalistelemassa, mutta ainakin seurantajakson aikana ne tulivat todennäköisesti alueelle kauempaa. Rakennusten lisäksi pihapiirissä on vanhoja puita, joissa myös voi olla lepakoille soveltuvia päiväpiiloja.

Koska alueella on havaittu lepakoita ja rakennukset ovat soveltuvia päiväpiiloksi suosittelemme varovaisuusperiaatteen mukaisesti huomioimaan lepakot rakennusten korjauksissa. Lepakoita voi tavata rakennuksissa kesäaikaan touko-syyskuussa. Lepakoiden lisääntymiskausi on keskikesällä. Tästä syystä suosittelemme, että rakennusten korjaustoimet tehtäisiin mahdollisuuksien mukaan 1.10.–30.4. välisenä aikana. Erityisen tärkeä on rauhoittaa keskikesän lisääntymisaika, joka sijoittuu ajalle 15.6.–15.7. Lepakoiden kannalta eniten häiriötä aiheuttavia toimia ovat piippujen, kattorakenteiden sekä seinien purut ja korjaukset.

Lohjalla 14.9.2021

Anu Luoto

biologi, FM

Luontotieto Keiron Oy